

VSE ZA OHRANJEVANJE SLOVENSTVA V ZDOMSTVU!

Slavostni govor Katice Kovač Dimnik na praznovanju 50-letnice šole dr. Gregorija Rožmana v San Martinu, 24. avgusta

Prisrčno pozdravljeni vsi, ki ste prišli na naše slauje - praznovanje 50-letnice šole dr. Gregorija Rožmana. Po drugi svetovni vojni smo se Slovenci naselili v Buenos Airesu in okolici. Zapustili smo prelepo Slovenijo in šli brez vsega po svetu, da smo si obranili življenje pred brezbožnim komunizmom. Edino bogastvo, ki smo ga nosili v svojem srcu, je bila vera, ljubezen do slovenske besede in izgubljene domovine ter velika žalost nad pobitimi domobranci in sorodniki. Da bi ta svoj zaklad obranili in povečali, je pred 50. leti svetnik Karel Škulj zbral slovenske otroke iz San Martina in okolice ter s pomočjo učiteljice Francke Miklavčič začel po zgledu blaženega škofa Antona Martina Slomška s sobotno šolo.

Že 50 let pošiljate starši otroke v slovensko šolo; v 50ih letih je obiskovalo našo šolo čez 550 učencev in učilo 38 učiteljev; že 50 let vcepljajo dubovniki otrokom vero in božjo besedo v mlada srca; 50 let spoznavajo otroci domovino svojih staršev in starih staršev ter življenje v njej; 50 let spoznavajo velike in zaslužne može ter trpine in mučence; 50 let prepevajo otroška grla slovenske pesmi; 50 let budijo učitelji slovensko zavest v otrocih in z veliko ljubeznijo utrjujejo slovensko besedo. Vse za ohranjanje slovenstva v zdomstvu.

Škof Slomšek je zapisal: „Beseda materina bodi nam zmerom prva v naših družbah in veseljih. Na izprehodu, kakor doma, naj se beseda materina čuje in slovi. Tako bodo poštene tujci našo slovensko besedo spoštovali, če bodo spoznali, da jo mi prvi spoštujemo.“

Hvala vsem, ki našo šolo spremljate in podpirate pri njenem delu, in prošnja tistim, ki bi lahko več pripomogli, da bi slovenska beseda veljala doma in v Domu toliko kot kasteljanska v španski šoli in med Argentinci.

Dr. Gregorija Rožmana smo si izbrali za zavetnika naše šole. Bil nam je oče v zdomstvu. Večkrat nas je obiskal, čutil z nami in nam pomagal. Najboljša oznaka za škofa Rožmana je „ljudski škof“. Izšel je iz preprostega ljudstva, zato je vse življenje ostal preprost in se je s preprostim ljudstvom čutil vedno najtesneje povezanega. Mnogi so zrl na škofa Rožmana z občudovanjem, saj je vzor delavnosti, zvestobe, ljubezni do Cerkev in naroda, ker je kljub budim preizkušnjam stal trdno kakor svetilnik na viharjem morju.

Otroci so bili Rožmanovi posebni ljubljenci. Z svojo odločnostjo je branil pravico Cerkev in staršev do krščanske vzgoje mladine. Kdo je škofa Rožmana podžigal v boju za versko vzgojo mladine? Sveti Duh mu je vtilal tak pogum. Njegova vest ga je silila v borbo in čut odgovornosti, ki jo je kot škof nosil pred Bogom in Cerkvijo. Kadar je šlo za božjo čast, za zveličanje duš, za vero in versko življenje sploh, tedaj je mehki Korošec Rožman postal trd in neizpros.

Funkcija škofa Rožmana skozi svojo okupacijo in revolucijo je bila dubovno vodstvo naroda in lajšanje trpljenja. Škof Rožman je bil svojim vernikom pravi, izreden dar božji. Bog mu je dal neprekosljive zmožnosti točnega podajanja verskega nauka. Svojim ljudem je pomagal z jasno besedo,

žrtvijo in molitvijo. Dasi je bil po naravi dobričina, mehak slovenski-koroški značaj, si je izmolil dovolj odločnosti, da je brez ozira na okoliščine vselej takoj z jasnostjo in krepkostjo povedal, kaj Kristus uči in kako naj katoličan ravna.

Ljubezen do bližnjega je bila v Rožmanovem srcu največja življenjska sila, ki ga je gnala, da je do zadnjega mislil, delal in snoval samo za druge. Vir ljubezni do bližnjega pa je bila ljubezen do Boga. Zato je bil vdan v trpljenje in preizkušnjam. 16. oktobra 1949 je prvič obiskal nas Slovence v Argentini. Takrat je med drugim dobresedno rekel: „Za tiste pa, ki so povzročili, da smo morali oditi po svetu, za vse, ki so nas preganjali; za vse, ki so pozabili na svojega Boga, prosimo - da najdejo pot resnice. Jaz sam nisem noben večer pozabil dati blagoslov tudi vsem svojim sovražnikom v domovini. Če imamo mi resnico in nas ona dviga, potem naj ta odpre pot tudi tistim, ki so v zmoti.“ Rožmanove zadnje besede kažejo, da je tudi na smrtni postelji imel za svoje preganjalce samo molitev in svoje veliko trpljenje. Oboje jim je daroval. Odpustil pa je v svojem plemenitem srcu vsem že davno prej. To srce ni nikdar poznalo sovraštva.

Škof Rožman je iskal pomoč vedno v molitvi pred tabernakljem. Priporoča tudi nam: „Nadaljujmo in ne nehajmo moliti, ker je Gospod Jezus Kristus rekel, da je treba vedno moliti in se ne naveličati. Čim bujše so stiske, tem gorečnejša mora biti naša molitev. Bog samo čaka na naše molitve, da bo mogel izvršiti svoje večne načrte, ki jih ima z nami. Ne pustimo ga predolgo čakati, saj bi s tem le svoje sedanje trpljenje podaljševali. Papež Pij XI. je rekel, da je molitev miroljubna, a nepremagljivo orožje.“

Tako je slovenskemu narodu govoril prerok, katerega je Bog iz njegove srde izbral, da mu v usodnih časih pove resnico.

Do smrti je bil ljubljanski škof, pa za svojo škofijo ni mogel kaj dosti drugega storiti, kakor zanjo moliti in trpeti. Kljub temu pa je prav ta zadnja doba Rožmanovega škofovanja, doba največje in vsestranske delavnosti, ki je v njegovih tedanjih letih daleč pressegala človeške moči, ko je kot „potujoči misijonar“ s silnim telesnim in duševnim naporom obiskoval slovenske izseljence v Severni in Južni Ameriki in po evropskem zapadu in imel zanje misijone, dubovne vaje in druge pobožnosti; poleg tega pa pisal zanje še verske članke v razne zdomske liste.

Zadnja doba Rožmanovega škofovanja pa je tudi doba njegove dubovne rasti, ko je vse dušno in telesno trpljenje, usa obrekovanja, usa zaničevanja in zapostavljanja, razočaranja - molče prenašal; krivice in žalitve vedno samo odpuščal in molil za tiste, ki so mu jih povzročali ter tako rasel v veliko svetniško osebnost.

Na pristavi družva sv. Jožefa je 2. avgusta 1959 bil Slovenski dan. Škof Rožman je sluteč, da je to zadnja prilika, zbranim Slovcem, zlasti slovenski mladini govoril: „Bodite Amerikanci, polnovredni državljani; labko ste ponosni na to. A materinski jezik vaš je slovenski, kakor naš. Ta jezik je

Nad. na 5. str.

Sporazum o meji še naprej buri duhove

V Sloveniji in na Hrvaškem še naprej buri duhove parafirani sporazum o meji.

Premier Drnovšek je povedal, da bi v odpovedi sporazuma Slovenija Hrvaški predlagala „zamrznitev“ mejnega vprašanja, kot zadnjo možnost pa arbitražo. Pred tem pa SLS predlaga izdelavo bele knjige, ki bo vsebovala „predstave in utemeljitve Republike Slovenije o pravični meji“. Omenjena bela knjiga bi morala uživati konsenzualno podporo vseh parlamentarnih strank in velike večine državljanov.

Združenje Hrvaški resnični preporod istrske županije je na hrvaškem ustavnem sodišču vložilo tožbo proti premieru Ivici Račanu zaradi „postopka prepustitve državnega ozemlja drugi državi, ki je v zgodovini sodobnih držav brez primere“.

Parafirani sporazum o meji s Slovenijo za Hrvaško ni mednarodnopravno obvezujoč, vendar pa ga Račan prav tako ne more preklicati brez za Hrvaško negativnih in škodljivih posledic. To lahko stori le ustavno sodišče, so še dejali. Od hrvaške vlade zahtevajo, da s saboru predloži sprejetje ustavnega zakona o zaplembi slovenskega premoženja na Hrvaškem kot nadomestilo „okradenim varčevalcem Ljubljanske banke“. To predvsem na nekdanjih počitniških domovih slovenskih podjetij in sindikatov. Od vlade tudi zahtevajo, da toži Slovenijo na mednarodnih sodiščih zaradi kršenja mednarodnih konvencij in da pomaga pri tožbi okradenih varčevalcev pred Evropskim sodiščem za človekove pravice.

Odstop premiera Račana kot tudi celotne vlade zahteva tudi Hrvaška demokratična skupnost (HDZ).

Slovensko-hrvaškim odnosom se ni mogel izogniti tudi predsednik Milan Kučan. Menil je, da smo blizu tega, da bo medijska vojna med Slovenijo in Hrvaško šla čez mejo in bo trezno razmišljanje o objektivnih skupnih interesih zelo oteženo. Napeti odnosi s Hrvaško so preresna zadeva, da bi o njej komentirali „ob vsakem gostilniškem omizju“, je še dejal. Premier Drnovšek je

hrvaški strani že pred časom ponudil srečanje; zdaj bo do tega prišlo in na njem naj bi ugotovili, ali je moč priti do rešitve občutljivih problemov po dosedanji poti z odgovornostjo obeh vlad in držav, „ali pa bo potrebno res iskati ravnatelja in s tem na nek način priznati, da sami nismo kos temu, da za to ni pripravljenosti, ali da ni pripravljenosti za konfrontacijo z javnim mnenjem, ki ga je lahko hitro razneti, težje pa pogasiti“, je dejal Kučan.

Kako daleč sega hrvaška psihoza, nam kaže naslednja izjava.

Predsednik ribiške sekcije pri Obrtnem združenju na območju Buj Daniele Kolec je po sestanku hrvaških ribičev s hrvaškim premierom Ivico Račanom dejal, da vidi rešitev hrvaško-slovenskega spora v Piranskem zalivu „v mednarodni arbitraži ali v vojni“. Ker je bilo to le malo prehud, je pozneje odstopil od svoje izjave.

„V izjavi za medije po srečanju z Račanom nisem

želel pozvati k vojni, to mi nikdar ni prišlo na pamet. Nameraval sem le reči, da je vse mogoče, če ne bo arbitraže, tudi vojna,“ je še dejal Kolec.

„Položaj je zelo resen in verjamem, da ni tretje rešitve. Naše stališče je, da je arbitražna edina in najboljša rešitev problema v Piranskem zalivu.“ Kolec je še dejal, da ob tem Slovenci provocirajo in nasprotujejo arbitraži. „Za mir pa je treba iti na arbitražo,“ je še dodal.

Medtem piranski občinski svetnik Joško Joras ostaja v zaporu v Pulju. Po mnenju odbora novoustanovljenega Odbora za zaščito slovenskih državljanov pred tujo državo pri Slovenski konferenci SSK je bilo dejanje hrvaške policije, ko je aretirala Jorasa, „kršitev nedotakljivosti ozemlja RS in zato ugrabitev slovenskega državljanja“. Jorasova hiša v Mlinih, v enem od spornih zaselkov na levem bregu Dragonje ob slovensko-hrvaški

Nad. na 6. str.

Namesto Arharja Brezigarjeva

Približno dva meseca in pol pred 10. novembrom, uradnim datumom letošnjih predsedniških volitev, so v Večeru ponovno merili javno mnenje. Poglavitna sprememba v primerjavi s tovrstno junijsko anketo je, da bi se namesto Franceta Arharja v drugi krog skupaj z Janezom Drnovškom uvrstila tudi kandidatka Barbara Brezigar. S tem naj bi Arhar verjetno predvsem zaradi dogodkov v zvezi z zavarovalnico Vzajemna izgubil kar dve tretjini volilcev. Tako je izgubil gotovo uvrstitev v drugi krog. Če bi bile to nedeljo volitve, bi bil za spremembo na predsedniškem stolu potreben drugi krog. Toda vanj bi se ob Janezu Drnovšku uvrstila Barbara Brezigar. Z 29,2 odstotka bi Drnovšek iz prvega kroga izšel kot najmočnejši. Brezigarjevo bi podprlo 11,1 odstotka volivcev, Arhar pa bi dobil le 8,7-odstotno podporo volivcev. V zadnjih dveh mesecih sta volivce pridobivala predvsem Barbara Brezigar in Zmago Jelinčič. Ostala šesterica potencialnih predsedniških kandidatov je nabrala manj kot pet odstotkov glasov.

Barbara Brezigar lahko, sodeč po Večerovi anketi, poleg volivcev SDS in NSi nekoliko nadpovprečno računa tudi na volivce stranke mladih, saj bi osvojila skoraj tretjino njihovih siceršnjih volivcev (29,5 odstotka).

Ko beremo zadnja poročila v slovenskih dnevnikih, je opazno, da kakor so prej (začenši z volitvami pred dvema letoma) enotno potiskala Arharja naprej in navzgor, so sedaj enodušno proti njemu in pogrevajo njegovo visoko plačo. Tudi zgoraj omenjene ankete, ki jim gotovo ni bilo verjeti ne prej ne zdaj, nakazujejo smer, v katero - morda na ukaz (ne)vesekoga - porivajo javno mnenje in teče predvolilni golaž. Morda je bil, kot smo že pisali, Arhar potisnjen v volilni ples, da je razbil desnico. A ker je videl (ne)vesekdo, da ima le preveč uspeha in bi bil končno resno nevaren Drnovšku, se ga je raje odkrižal. In s tem iz vladne koalicije tudi moč SLS, ki je Arharja dvignila. Sedaj se govori o Jelinčiču, kako raste. Tu se ni bati, da bi ga podprli pomladniki in desničarji.

GLEJ...

PRILAŠČANJE
PIRANSKEGA ZALIVA 2
MLADINSKI PEVSKO
GLASBENI VEČER 3

MED KNJIGAMI IN REVIJAMI 4
SKRBIMO ZA ZDRAVJE 4
FRANČIŠKANI V LEMONTU. 4

Prilaščanje Piranskega zaliva

Zdi se, da so po zadnjih incidentih v Piranskem zalivu pogajanja med Hrvaško in Slovenijo znova na začetku. Hrvatje se čedalje bolj ogrevajo za mednarodno arbitražo, ki bi rešitev vseh odprtih vprašanj zavlekla za vsaj še nekaj let, slovenska vlada pa vztraja pri lani sklenjenem, vendar v hrvaškem parlamentu neratificiranem sporazumu.

Glede na to, da sta bili tako Hrvaška kakor Slovenija nekoč v isti zvezni državi, se pred letom 1990 nikomur ni zdelo pomembno, kje poteka kopenska in kje morska meja med državama. Ko sta se leta 1991 državi osamosvojili, se je seveda pojavila potreba po njihovi natančnejši določitvi. S kopensko ni bilo večjih težav, saj je bila določena na predlog Badinterjeve arbitražne komisije, ki je za kopensko mejo določila že obstoječe meje iz nekdanje SFRJ, zapletlo se je z mejo na morju, kjer se državama še danes ni uspelo dogovoriti, kje naj bi pravzaprav potekala. Slovenija si želi odprt vstop v mednarodne vode, medtem ko si želi Hrvaška ohraniti stik z Italijo. Slednje je tudi osrednje jabolko spora, da se državama niti po desetih letih ne uspe dogovoriti, na kakšen način to izvesti.

DVE VLADAVINI, DVA RAZLIČNA PRISTOPA

Dozdaj so imeli slovenski pogajalci na nasprotni strani pogajalske mize dvoje različnih pogajalcev in s tem dva različna načina pogajanj, predvsem kar se dinamike tiče. V času vladavine Tudjmana so z nekaterimi krajšimi preblikami pogajanja bolj ali manj stala na mestu. Več upanja za hitro reševanje odprtih vprašanj med državama se je porodilo po Tudjmanovi smrti, ko je mesto predsednika države prevzel Stipe Mesič, vlado pa njegov „odposlanec“ Ivica Račan. Slovenski predstavniki so si največ obetali od dobrih odnosov med Mesičem in Drnovškom, ki naj bi izvirali še iz časov, ko sta skupaj sedela v predsedstvu Jugoslavije.

Julija lani sta obe strani prvič resneje sedli za skupno pogajalsko mizo in po vrsti srečanj in pogovorov dokaj hitro pripravili osnutka dveh sporazumov - sporazuma o državni meji in sporazumu o Jedrski elektrarni Krško. Sprva je kazalo, da bosta obe vprašanji rešeni res tako, kot so napovedovali, vendar se je že kmalu zapletlo na hrvaški strani, saj sabor očitno pod vtisom nasprotovanj, na katera sta osnutka naletela v hrvaški javnosti, ni hotel ratificirati sporazuma o meji, kar je seveda avtomatično pomenilo, da je v vodo padel, vsaj začasno, tudi sporazum o JE Krško. Nič bolje na drugi se ni godilo Drnovški in vladni pogajalski skupini, ki je bila v domači javnosti deležna veliko kritik zlasti zaradi štirih zaselkov (med njimi zaselka, v katerem stoji hiša „znamenitega“ piranskega svetnika Jožka Jorasa), ki bi po sporazumu pripadali Hrvatom. Še dodatno je stvar zapletla akcija občine Krško, ki ji je uspelo zbrati 50 podpisov poslancev in sporazum poslati v pre-sojo Ustavnemu sodišču RS. Lokalne veljake Krškega je motilo predvsem dejstvo, da v sporazumu ni urejeno vprašanje ravnjanja z radioaktivnimi odpadki in izrabljenim jedrskim gorivom in da se reševanja tega vprašanja odlaga na čas po koncu obratovanja JEK.

HRVAŠKI SABOR PRESENETI

Slednje je seveda pomenilo, da slovenskemu parlamentu ni uspelo ratificirati sporazuma o nuklearni. So

pa slovenske pogajalce presenetili Hrvati, ki so sporazum o Krškem sprejeli. Slovenska stran se seveda potem, ko hrvaška stran ni ratificirala sporazuma o meji, znašla v neprijetnem položaju. O sporazumu se bo moralo najprej izreči slovensko ustavno sodišče in šele potem bi ga lahko parlament ratificiral.

INCIDENTOV KOT LISTJA

Medtem, ko sta obe strani čakali, kaj bodo o sporazumu rekli slovenski ustavni sodniki, so odnosi med državama za dober mesec izginili s prvih strani slovenskih in hrvaških časopisov. A prvi teden v avgustu, v času največje turistične sezone, so namreč iz Piranskega zaliva začele prihajati novice o novih incidentih, ki so se vrstili iz dneva v dan. Vsi so si bili za las podobni. Po podatkih policije se je po osmi uri zjutraj hrvaški patroljni čoln v morju tri milje znotraj območja nadzora slovenske policije približal ladji slovenskih ribičev in jo opozoril, da ribari v hrvaških ozemelskih vodah. Slovenski ribiči so nato nemudoma obvestili slovensko pomorsko policijo, ta je prišla na kraj dogodka (v naslednjih dneh pa je spremljala ribiče že od začetka) in jih nato v družbi hrvaškega čolna spremljala pri ribolovu. Težko si je bilo predstavljati, katera od patrolj je pravzaprav kršila ozemelske vode, saj so hrvaški mediji poročali o dogodkih drugače kot slovenski.

Očitno je bilo, da si nekdo narobe razlaga lovni in mejni režim, ki je dozdaj veljal v Piranskem zalivi, ali pa je ta za nekatere postal sporen. Območje prej ni bilo sporno za nobeno stran in ga je že pred osamosvojitvijo in po njej vsekoli nadzirala slovenska policija. Gre za dve tretjini Piranskega zaliva. Zdaj so Hrvati prišli na idejo, da bi bilo lepo, če bi lahko nadzirali polovico. Hrvatje so tako v nekaj dneh mejo v Piranskem zalivu samovoljno pomaknili za nekaj kilometrov.

SE VRAČAMO NAZAJ?

Da so si Hrvati novo mejo preprosto izmislili, je na tiskovni konferenci potrdil tudi slovenski zunanji minister Dimitrij Rupel. Potrdil je, da so slovenski ribiči lovili na območju, ki je že ves čas (pred osamosvojitvijo in po njej) pod nadzorom slovenske policije, in da gre za ozemlje, ki do sedaj ni bilo sporno. „Hrvaški premier Ivica Račan je na začetku pogajanj sprejel izhodišče, da sredinska črta ni več aktualna, in kdor danes govori o sredinski črti, obrača kolo zgodovine za

deset let nazaj. Gre za novo zamisel hrvaške strani, ki je prišla v trenutku, ko se ji je zadelo, da potrebuje neko posebno dramtizacijo.“ Očitno je torej, da gre pri tem za novo politiko Hrvaške do urejanja meje s Slovenijo, katere namen se zdi jasen. Račan je očitno ugotovil, da mu ne bo uspelo uresničiti dogovorov o meji, ki so bili doseženi lani, saj mu nikakor ne uspe zbrati dovolj velike večine v saboru, zato bo sedaj skušala Hrvaška sporazum spodnesti. O slednjem je prepričan tudi Rupel, ki pravi, da ne gre samo za izničenje sporazuma, ampak tudi za poskus izničenja vsega, kar je bilo na tem področju doseženega v zadnjih desetih letih. Po Ruplovem mnenju novih pogajanj o poteku meje ni pričakovati, med opcijami, kaj storiti, pa se mu zdijo mogoče predvsem tri rešitve: zamrznitev obstoječega stanja, ki bi lahko bil le začasna rešitev; dogovor o začasni veljavi že parafiranega sporazuma in kot zadnja možnost arbitražo. Te se Slovenija ne boji, kot pravi Rupel, a iz več razlogov ni najboljša rešitev. Iz podobnih primerov drugih držav je namreč znano, da gre za dolgotrajen in drag proces, obenem pa je veliko vprašanje, ali bi se državi sploh uspeli dogovoriti o temeljnih izhodiščih. Obe državi morata namreč prošnji za arbitražo priložiti natančna izhodišča, vse potrebne zgodovinske listine, predloge in vrsto stvari, za katere pa seveda že zdaleč ni rečeno, da se bosta o njih uskladili.

REŠITEV ARBITRAŽA?

Glede na dejstvo, da Hrvaška spet zagovarja razdelitev, ki je bila aktualna pred desetimi leti, in opustitev katere je bila sploh pogoj, da so se pogajanja med državama začela, (gre za sredinsko črto), se zdi, da se vračamo na začetek. Vprašanje je, ali si na Hrvaškem sploh želijo resnejše reševanje. Večina politikov z Račanom na čelu je namreč že opustila lepe besede o hitri rešitvi vprašanj in se čedalje bolj nagiba k mednarodni arbitraži. Kot eno izmed mogočih rešitev omenjajo tudi popravke predloga sporazuma o meji, v kar pa Slovenija, kot je napovedal zunanji minister Rupel, gotovo ne bo privolila. Kot edina rešitev nastalega spora se tako zdi mednarodna arbitražo, ki pa je, kot rečeno, predraga in prezamudna in bi rešitev spora pomaknila daleč v prihodnost. Tega pa si najverjetneje ne želi nobena stran.

Aleš Kocjan
Demokracija,
22. avgusta (okrajšano)

PISMO NADŠKOFA RODETA OB PRIČETKU ŠOLE

Dobra šola najboljša naložba

Dobre šole so najboljše zagotovilo za vsestranski napredek in uspešnost naroda in države, je ob začetku šolskega leta zapisal ljubljanski nadškof in slovenski metropolit Franc Rode. V našem šolskem sistemu prevladuje misel, da moralna načela in vrednote ne sodijo v šolo, ker da niso splošno veljavne in od vseh sprejete.

„V ozadju tega stališča je moralni relativizem, nihilizem, ki ne priznava nobene brezpogojno veljavne norme,“ je zapisano v nadškofovem pismu, objavljenem v novi številki tednika Družina.

Po Rodetovih besedah pa ima šola v Sloveniji še bolj negativno stališče do vere in Cerkve, šola je „alergična na krščanstvo“. Sprašuje se, ali se zdajšnji

sistem v čem razlikuje od prejšnjega, v katerem je imel le „ateizem pravico javnosti“. Pritrjuje izjavi mariborskega pomožnega škofa in predsednika komisije Pravičnost in mir Antona Stresa, da tako negativnega stališča do vere, kot ga ima šola v Sloveniji, v demokratični Evropi ni. „Doklej bomo to mirno prenašali?“ sprašuje Rode.

Po njegovem prepričanju se v šoli zanemarija tudi vzgoja domoljubja. Naš šolski sistem je potreben dopolnitve, piše nadškof. Kar zadeva vere, je odgovor jase: z veroukom.

Prav bi bilo, da bi se verni starši povežali in skupaj nastopili, med drugim „proti diskriminaciji svojih vernih otrok“ in „proti širjenju neresnic o Cerkvi“.

IZ ŽIVLJENJA V ARGENTINI

TO NE MIZERIT

Sporazum z Mednarodnim denarnim skladom (FMI) je bil znova preložen na poznejši čas. To je že pravljičica brez konca in kaže na provizoričnost in neresnost argentinskih vodilnih krogov.

Čez kratkih sedem let...

poje narodna pesem. Sedem let sicer verjetno ne bomo čakali. A kako leto dni že teče zgodba o sporazumu z FMI. Saj je še vlada predsednika De la Rue stavljala upe na ta sporazum. Niso ga dosegli, riziko države je rastele, ognji socialnega upora goreli, pet predsednikov je sledilo drug drugemu in sedanji Eduardo Duhalde še vedno napoveduje, da bo do sporazuma prišlo „prihodnji mesec“. Pri Fondu pa so jasno namenjeni, da dogovora ne podpisujejo, dokler ne bo bilo na črtnem, na kaj se Argentina obveže in kako bo obljubo izpolnila. Glasovi s severa pa tudi vedno bolj jasno razlagajo, da je vzrok bolj v političnem kaosu kot pa v finančnem nesoglasju.

Kdo vlada. Da bolj jasno povemo, gospodje pri Fondu ne osporavajo toliko predsednika Duhaldeja in njegove vlade, saj je pokazala jasno voljo, da ugodi zahtevam. A ob vsakem že dogovorjenem koraku se vlada spotakne, pa naj si bo ob kako potezo parlamenta, ob nesporazum med gospodarskim ministrom in predsednikom Centralne banke ali pa ob razsodbe vrhovnega sodišča. Na primer, zadeva vrnitve 13% pokojnin in plač javnih uslužbencev je postavila na glavo državni proračun, ki ga je vlada poslala Fondu. Vprašanje je tudi pesifikacije, ker Vrhovno sodišče grozi, da jo z enim udarcem odpravi. Gre tudi za uklenjene bančne vloge, za katere še ni jasno, kaj bo z njimi. Jasno je, da država nima močne vlade in lahko današnje belo jutri postane črno.

Poizkusi zblizanja. Vendar argentinska vlada naredi vse, kar je v njenih močeh, da bi do sporazuma prišlo. Na finančnem področju kljub defaultu vlada plačuje obveznosti. V ta namen je letošnje leto plačala skoraj 1.000 milijonov dolarjev mednarodnim kreditnim ustanovam za obresti raznih posojil. Glede drugih 4.000 milijonov obveznosti pa je plačala kako polovico in refinancirala ostalo. Sedaj je na obzorju plačilo FMI v višini 2.700 milijonov dolarjev. Posebna pogajanja tečejo v smeri dogovora, da tudi če ne bi prišlo takoj do sporazuma, bo Fond za kako leto prestavil obveznost tega plačila. Je pa prišlo tudi do zblizevanja na političnem področju. Le tako lahko razložimo, da je argentinska vlada sklenila poveriti diplomatsko imuniteto oddelkom severnoameriške vojske, ki bo imela posebne orožne vaje na področju province Misiones, in katere cilj je močnejša kontrola nad področjem „trojne me-

je“ (Argentina, Paragvaj in Brazil), kjer sumijo, da je močno delovanje arabskih teroristov.

Brez notranjih volitev?

Vlada je določila datum volitev kandidatov v vseh strankah. S prvotnega 24. novembra jih je prestavila na 15. decembra. Nenehno tudi zagotavlja, da bodo te volitve za vse stranke obvezne. Istočasno pa njeni vidni predstavniki vodijo pogajanja z raznimi sektorji peronizma, ki teh „primarnih volitev“ nočejo in še naprej zahtevajo takoimenovani zakon „ley de lemas“, da bi se na splošnih volitvah za isto stranko lahko predstavili številni kandidati in bi se seštevili glasovi iste stranke v prid prvemu umeščenemu. Ta snov je predmet hudih polemik v peronistični stranki in bistveno le v njej.

Razni kandidati.

Tako Menem kot De la Sota se bolj nagibata k notranjim volitvam. Le te bi jima poverile karizmo, da je eden ali drugi „uradni“ kandidat enotnega peronizma. Ostali pa, s Kirchnerjem in Rodriguezem Saajem na čelu, pa vidijo v notranjih volitvah nevarnost, da bi podlegli močni strakarski strukturi tekmecev, in se na vso moč otepajo tega postopka. Tako je vlada na nek način ujeta v notranji problem peronizma in izgublja iz vidika vso ostalo družbo, ki je ta problem ne zanima in ima do njega kaj negativno zadržanje. Da naredi konec tej debati, je Duhalde sklenil za to sredo sklicati srečanje peronističnih guvernerjev. Oni imajo dejansko moč v stranki in naj odločijo, kaj se končno naredi. A ker med njimi ni enotnosti, verjetno tudi s tem sestankom ne bo konca polemiki in boju.

Vsi hitijo.

Ta zadeva seveda ne pomeni, da ni močnih političnih manevrov z obrazom obrnjenim k volitvam. A zadeva je povezana še z marsikaterim drugim področjem družbenega življenja. Celo z varnostjo. Zadnji teden sta guverner in minister za varnost province Buenos Aires izjavila, da je val ugrabitev in ropov del politične kampanje desestabilizacije. Enostavno povedano: Val nasilja uživa neke vrste politično soglasje policije s privoljenjem v političnih krogih. Guverner Sola namreč namerava ponovno kandidirati. Obenem kaže svoje simpatije do predsedniškega predkandidata De la Sota. To pa ni po godu mnogim županom predmestnih občin, ki se nagibajo k Rodriguez Saaju ali se udinjajo menemizmu. So župani tako močni? So, saj so te občine v nekaterih primerih važnejše kot marsikatera provinca. Samo La Matanza ima poldrug milijon prebivalcev. Koliko argentinskih provinc dosega to številko? Imajo župani grešne dogovore s korumpiranim delom policije? Uradno to popolnoma zanikajo, a številni opazovalci trdijo obratno. Kaj nas še čaka?

SLOVENCI V ARGENTINI

33. pevsko glasbeni večer

Argentinska stvarnost nas je, kot hud vihar, zavrtela v zraku in zopet surovo zagnala na tla. Stari in mladi iščejo novih poti. Prihodnost se nam prikazuje kot siv oblak, negotov, popolnoma brez oblike. V današnjem svetu, ko je kovanje denarja postala gonilna sila človeštva, nas se

Otroški pevski zbor Zarja Mladosti

vežejo brezplačna dela, dobrotelost, prijateljstvo, poezija, pesem. Najboljši izgovor za oddih od vsakodnevnih težav je seveda bil Pevsko glasbeni večer, ki ga že 33 let organizira zvezni mladinski odbor.

V soboto 17. avgusta so se pevci, muzikantje, novi in stari znanci srečali v Slovenski hiši. Predsednik mladinskega zveznega odbora, Gregor Modic, je izrekel vsem navzočim dobrodošlico in tudi opozoril na likovno razstavo mladih. Razstavljale so: Cecilija Grbec, Aldana Havelka (fotografije), Mikaela Podržaj, Andrea Quadri Brula, Karla Skvarča, Karolina Žnidar in Irena Žužek.

Luka Somoza Osterc

Oder je začaran svet, ki nas popelje v daljne, včasih skoro čudezne kraje, kjer pozabimo na realnost in se predamo svojim čustvom. Ta večer sta se oder in glasba spojila v eno in pred nami se je prikazal fantazma iz opere, duh pevsko glasbenega festivala, duh varstva. Precej razburjen, ker so mu zasedli oder. **Otroški pevski zbor „Zarja mladosti“**, pod vodstvom profesorice Marjane Jelenc, se za to ni zmenil in je pogumno stopil pred publiko. Zapeli so najprej dve ljudski pesmi: „Moj očka ima konjička dva“ in „Polževu snubitev“; ter ob spremstvu gospe Anke Savelli Gaser, na klavirju, profesorice Saši Jelenc na kitaro; ter Tožaza Klemenčiča na bobnu še čakarero „Entre a mi pago sin golpear“.

Na oder priteče tudi **Katerina**, ki skupaj z **duhom**, povezuje točko za točko. Katerina, tekmovalka, ki prapono pride na preizkušeno, se potrto pomakne na stran in luči osvetljuje **Luka Somoza Osterc**, ki je imel glasne navijače. Zadelo je klasično petje, ko je s spremljavo na klavirju profesorice Marije del Carmen Minguez zapel „Lachen und wienen“ in „Der vorgelänger“. Narodno petje pa je bilo zastopano z „En starček“.

Mešani pevski zbor San Justo

Katerina in duh sta stalno spremljala nastopajoče

Duh, ki že dolga leta biva na slovenskem odru, nam dokazuje, kakšen mojster je z instrumenti, s flauto ali z orglami. Seveda mu ne uspe tako dobro kot **Tatjani Gričar**, ko je zaigrala narodno „Ne grem domu“, Joplinovo „El golpe“ in moderno „Flashdance“.

Bratje, ki skupaj držijo, zmorejo marsikaj. To so nam

Vokal cuatro

tudi dokazali **Klemenčičevi** trije, Pali, Ivan in Tomi. Sproščeno so pripravili instrumente in zabrenkali: Siddharthovo „Na soncu“, Arjonovo „Me enseñaste“ in Metallicovo „The unforgiven II“.

Dihalne vaje so potrebne za vsakogar, ki se ukvarja s petjem. To dobro vedo pevci, veterani **Mešanega zbora iz San Justa**. Pod vodstvom profesorice Andrejke Selan Vombegar so intonirali najprej tango „El último café“, Gallusovo „En ego campana“ in Kumarjevo „Dajte, dajte“.

V drugem delu so si zopet otroci osvojili oder. To pot je **Slovenski otroški zbor Zedinjene Slovenije** stopil pred

Tatjana Gričar

publiko. Zborovodkinja, gospa Marta Selan Brula, je izvrstno naučila ter vodila to številno skupino, ko so zapeli: „Poj, poj“, „Dos palomitas“ in rezijansko „Oj gora ta Banerina“, katero so tudi spremljali s cepetanjem nog in ploskanjem.

Med nastopom in nastopom se duh in Katerina še naprej pripravata in medsebojno tekmujeta, a Katerino vso prevzame skupina **Vokal cuatro**, ki jo sestavljajo Andrej Gričar, Aleks in Dani Cestnik ter Martin Selan. Hitro je utihnila in prisluhnila. Podali so publiko, prej pa še dekletom, „Če se bom ženil“, „O mraku“ in „Barčica“. Prizor za-

Ivan, Pavel, Luka in Tomaž Klemenčič

Otroški pevski zbor Zedinjena Slovenija

ključita ljubosumni duh, ko s silo odpelje Katerino iz odra.

Nato je prvič klavir samostojno zazvenel. **Saši Podržaj** je zaigrala „Sonatina št. 6 v D duru“, „Mignon“ in „Balada para Adelina“.

Na novo se pojavita na odru ogorčena Katerina in medleči duh, ki si jo hoče znova pridobiti. Kot zadnji poizkus naprosi **Klemenčičeve brate**, skupaj s bratrancom **Lukom**, naj bi ji posvetili moderno „pod okence“. Tako so zaigrali „B Mashina“, „Black“, „Toxicity“ in za bis „Nothing else matters“.

Večer je potekal brezhibno, z vsemi modernimi, tehničnimi pripomočki, kot na primer zaslon sredi odra, potem katerega so se napovedovale točke. Za vse to so poskrbeli: Erika Indihar za besedilo, Tone Mizerit za režijo povezave, Tonči Pavlič za sceno, Damjan Ahlin za luči, Saši Golob za oblikovanje programa. Ne moremo pa pozabiti na Luka Skaleta v vlogi duha in na Andrejko Zupanc v vlogi Katerine. Bil je prijeten večer, kjer so razne melodije in lepo razpoloženje izbrisale sledi skrbi iz obraza. Aplavz organizatorjem in sodelujočim ter majhno opombo: pogrešali smo za zaključek našo priljubljeno Mladinsko Himno.

KA

41. MLADINSKI DAN V CARAPACHAYU

S prijateljem deliš zanimanje za isto knjigo, film, imaš iste ideale, z njim gojiš isti šport, ga podpreš s svojim razumevanjem, skratka v tem krogu bližnjih oseb, dozorevaš in oblikuješ svojo bodočnost. Za nekatere je ta krog prijateljev številnejši, za druge bolj omejen, toda za vse mora biti to razmerje trdno, iskreno, trajno. Ta prijazni medsebojni odnos nam je pokazala carapachayska mladina v nedeljo, 25. avgusta, ko je praznovala svoj 41. Mladinski dan.

Kulturni program se je vršil pod geslom „Z upanjem gremo naprej“. Andrej Žnidar je podal vsem navzočim dobrodošlico in odločno poudaril, da so v Carapachayu polni upanja v boljše čase in da zanos do slovenstva še ni umrl.

Na odru so se prikazali štirje pari in zaplesali venček slovenskih plesov. Dekleta v dendelčkih so nosile za pasom bele rute, katere so tudi uporabljale pri koreografiji, skupaj s cepetanjem nog, v vrsti ali v kolu.

Sledil je pozdrav predsednice krajevne mladinske organizacije, Barbare García. „Moramo ostati zvesti svojim idealom?“ je spraševala. Težko vprašanje, posebno za današnje čase. Lahko odgovorimo na to, da so ideali del naše osebnosti, zvestoba do idealov je zvestoba do samega sebe. V imenu zveznega mladinskega odbora je nato spregovorila Erika Indihar. Zelela je vsej carapachayski mladini vse najboljše ob 41. obletnici ter ji čestitala in vzpodbujala k nadaljnjemu vztrajanju.

Carapachayski fantje se dobro razumejo med seboj. Delijo zanimanje do glasbe in se radi dobivajo in marsikatero zaigrajo. Seveda, krajevni Mladinski dan je bil posebna prilika, da dokažejo, kaj zmorejo. Štirje fantje s kitarami so podali pravi karapačajski „unplugged“.

Dekleta niso hotela zaostati in so zaplesale moderni ples ob zvokih pesmi „Let the party started“. Šest deklet, moderno oblečenih, so se gibale in uživale ob melodiji. Za zaključek pa so vsi nastopajoči stopili na oder in zapeli dandanes v Argentini priljubljeno pesem, „Color esperanza“.

Preden se je zastor zaprl, so nagradili zmagovalce v odbojki: dekleta iz San Justa in fante s Pristave. Žrebali so tudi torto, ki jo je zadel in z njo posladkal svoje domače Tomaž Filipič.

Po vsaki prireditvi so zahvale častna dolžnost. Izrazili so svojo hvaležnost Ani Senovršnik Resnikovi, Marjani Pirc ter Evgeniji Medina za pripravo plesov ter kulturnega programa; Metki Slabe ter vsem mamam in starim mamam za pomoč v kuhinji in skrbno postrežbo. Franciju Resniku, Maksu Skarlovniku, Fridu Klemenu, Tediju Alešu, Andreju ter Dušanu Slabetu, Jožetu Mokorelu, Franciju Žnidarju ter vsem tihim sodelavcem pa za pripravo dvorišča.

Večer se je raztegnil v prijeten klepet med prijatelji ob pričakovanju proste zabave, ob glasbi. Tako kot se za prijatelje spodobi!

KA

SKRBIMO ZA ZDRAVJE

Osteoporoza - krhke kosti

METKA MIZERIT

„Saj niti ne vemo, če je padla in si zlomila kolk, ali si ga je zlomila, ko se je spotaknila ob preprogo in je padla potem. Našli smo jo na tleh.“ Tako mi je pripovedovala hčerka gospe, ki so jo pripaljali v sanatorij z zlomljenim kolkom.

Mali otrok pade s postelje, po stopnicah ali še kaj hujšega. Malo joka, malo stoka in brez hujših posledic je padec pozabljen. Starejša gospa, ki se je spotaknila ob preprogo, pa si je zlomila kolk.

Pogosti so zlomi kosti pri starejših osebah, zlasti pri ženskah, posledica osteoporoze (zmanjšana kostna gostota zaradi izgube kalcija in fosforja).

KATERI SO DEJAVNIKI, KI POVZROČAJO OSTEOPOROZO?

Bolezen je pogosta pri ženskah, ki so v meniju, ker se zmanjša količina estrogena, ki poleg drugih funkcij pomaga, da kosti postanejo čvrste. Krhke in šibke kosti se hitro zlomijo.

Tako pri ženskah kot pri moških pospešuje osteoporozo **pomanjkanje fizične dejavnosti.** To so osebe, ki pri delu sedijo in ne gojijo nobenega športa ali fizičnega dela.

Tej boleznijo so izpostavljeni **kadilci** in tisti, ki pretirano uživajo **alkoholne pijače.**

Danes je moderna vitka

in atletska postava. Dekleta in žene, ki preveč skrbijo za svojo težo, gojijo razne panoge športa, pa **se ne hranijo zadostno,** so pogosto plen osteoporoze.

Bolezen je lahko **družinska obremenjenost.** Če jo je imela mati, je možno, da jo bo imela tudi hčerka.

Dolgotrajno zdravljenje s **kortikosteroidi.**

Pojavi se lahko tudi kot posledica nekaterih **boleznij jeter in ščitnice** (tiroides).

Bolezen lahko odkrijemo slučajno, ko si nekdo zlomi kost. Najpogostejši so zlomi kolka in roke nad zapestjem. Lahko pa se jo odkrije z merjenjem kostne gostote (densidad osea), ki jo predpiše zdravnik. Enako tudi zdravljenje.

Vendar imamo možnost, da **bolezen preprečimo ali vsaj upočasnimo.** Živeti moramo zdravo življenje.

Odpovedati se moramo kajenju. O tem smo v našem časopisu že pisali. Važna je odločitev in močna volja ter prepričanje, da to zmoremo.

Zmernu uživanje alkoholnih pijač. Morda kozarec vina pri kosilu (ženske pol kozarca), ne več. Predvsem pa se je treba odpovedati žganim pijačam in čezmernemu uživanju prave kave.

Primerna hrana, ki vsebuje veliko kalcija, fosforja in vitamina D, je mleko in mlečni izdelki (sir, jogurt, skuta) ter meso in ribe.

NAŠA SKUPNOST ŽIVI

V soboto, 24. avgusta je bila **50-letnica Rožmanove šole v San Martinu.** Najprej je bila sv. maša, nato slavnostna akademija v dvorani doma, in zakuska.

V nedeljo, 25. avgusta, je bila **30-letnica Rožmanovega doma - zavetišča.** Sv. maša je bila za pok. F. Fajfarja, Jožeta in Majdo Markež. Nato je bilo skupno kosilo.

Isti dan je bil v slovenski hiši **občni zbor Mutuala Sloge.** Pričel se je s sv. mašo za pokojne člane.

Prav isti dan je bil v **Carapachayu mladinski dan** z geslom „Z upanjem gremo naprej“. Program je obsegal tekmovalja, dviganje zastav, sv. mašo, skupno kosilo, kulturni program in nato prosto zabavo.

V sredo, 28. avgusta, je bil v Slovenski hiši **duhovniški sestanek.**

Isti dan je bila **učiteljska seja** zvečer v Slovenski hiši.

V soboto, 31. avgusta je bila v mali dvorani Slovenske hiše v okviru Slov. kulturne akcije **slikarska razstava Karle Skvarča in Irene Žužek,** ki je bila odprta tudi naslednji dan v nedeljo dopoldne. Razstavo je odprla **Andrejka Dolinar,** slikarki pa je predstavila predsednica SKA **dr. Katica Cukjati.**

V nedeljo, 1. septembra, je bila v cerkvi Marije Pomagaj **sv. maša za pokojnega gen. Rupnika, dr. Hacina** in sodelavce.

Isti dan je bil **mladinski dan na Pristavi** pod geslom „Mlada slovenska kri nikdar ne stoji“. V kulturnem programu so predstavili burko Ubogi samci v režiji **Miha Gaserja.**

Od petka 30. avgusta do nedelje 1. septembra so bile **dvodnevne duhovne vaje za moše** in sicer v domu duhovnih vaj „Maria Auxiliadora“. Vodil jih je salezijanec **dr. Slavko Snoj,** dekan teološke fakultete univerze v Ljubljani.

Za kritje stroškov za vzdrževanje društva „**Zedinjena Slovenija**“ je društveni odbor pripravil **podporni bon „Rifo“.**

Val izredne krize v Argentini je prizadel tudi naše rojake. Za najnujnejšo podporo potrebnim so naredili nabirko mladi in mladenke iz Argentine, mladi pevci so organizirali koncerte tako v Sloveniji kot v Argentini, lep dar pa so poslali tudi rojaki iz Združenih držav Severne Amerike.

D-ova za tisk. teferat ZS

Važno je **gibanje na svežem zraku.** Če gojimo katerikoli šport, je to zelo zdravo.

Drugače so hoja in sprehodi bolj priporočljivi,

kot intenzivna telovadba, posebno za starejše ljudi.

Pa pazite, da se ne boste spotaknili in padli. Pločniki v Buenos Airesu so razbiti.

90. let ustanovitve frančiškanskega komisariata v ZDA

Slovenski frančiškani v ZDA so praznovali 90. obletnico ustanovitve komisariata Svetega križa, ki je bil ustanovljen leta 1912 v župnišču Svete Družine v Brooklynu. Sedež komisariata oziroma kasnejše kustodije so leta 1923 preselili v Lemont pri Chicagu v zvezni državi Illinois, kjer je ostal do danes. Medtem ko so slovenski frančiškani od začetka 20. stoletja v ZDA vodili skupno 13 župnij, pa so danes poleg Lemonta navzoči še v Johnstownu (Pensilvanija), kjer župnijo Svete Terezije vodi pater Bernard Kernanack, in v New Yorku, kjer župnijo Svetega Cirila vodi pater Martin Krizolog.

V Lemontu je tudi potekalo praznovanje ob 90. obletnici, ki so se ga med drugim udeležili tudi provincial slovenskih frančiškanov iz Ljubljane Stane Zore, pomožni škof nadškofije Chicaga John Gorman, generalni konzul Slovenije iz Clevelanda Tone Gogala, poslanec Nove Slovenije Jože Bernik in pravosodni minister države Illinois Jim Ryan.

Praznovanje 90. obletnice v Lemontu je bilo pripravljeno skupaj z vsakoletnim Medenim piknikom, ki pomeni zaključek romanja v Lemontu, udeležilo pa se ga je več kot 500 ljudi. Po sveti maši, ki jo je vodil provincial Zore, so v Slovenskem domu blizu samostana pripravili krajšo slovesnost, na kateri je generalni konzul Gogala frančiškanskim patrom v imenu Urada za Slovence po svetu Ministrstva za zunanje zadeve predal priznanje in izrekel zahvalo za dolgoletno požrtvovalno delo na področju ohranjan-

ja dediščine, kulture, šolstva in slovenskega jezika v ZDA.

Kot piše v reviji ameriških frančiškanov Ave Marija, se kot začetek njihove navzočnosti v ZDA šteje november 1906, ko je v ZDA prišel pater Kazimir Zakrajšek, ki je začel dušno pastirstvo med Slovenci v New Yorku. Zakrajšek je leta 1908 ustanovil Rafaelovo družbo, ki je na različne načine pomagala slovenskim izseljencem. Dušno pastirstvo je iz New Yorka kasneje razširil v zvezne države Connecticut, New Jersey, Pensilvanijo, Virginijo, Zahodno Virginijo, Ohio, Illinois, Michigan in Wisconsin. Vatikan je julija leta 1912 izdal dovoljenje za ustanovitev komisariata Sv. Križa in Zakrajšek je postal prvi komisar s sedežem v Brooklynu.

Slovenski komisariat je v začetku oskrboval tudi hrvaške in slovaške izseljence, vendar pa so si slednji kasneje ustanovili svoje komisariate. Zakrajšek je v Brooklynu spoznal pomožnega škofa Mundeleina, ki je kasneje postal čičaški nadškof in ga je leta 1919 povabil, naj uredništvo revije Ave Marija, ki izhaja od leta 1909, preseli v Chicago. Tam so ostali do leta 1923, ko so se preselili v Lemont.

V Lemontu, kjer imajo svoj samostan, danes deluje še šest slovenskih patrov. To so gvardijan pater Metod, kustos pater Blaž, pater Bernardin, pater Atanazij, pater Martin ter pater Vendelin. Verske obrede opravljajo v cerkvi, ki ji po besedah pater Martina Krizologa iz New Yorka pravijo „slovenske Brezje“, saj med drugim služi tudi kot romarska postaja.

MED KNJIGAMI IN REVIJAMI

Marjan Eiletz

Moje domobranstvo in pregnanstvo

Prvi ponatis 2001

Ta knjiga, o kateri smo že pisali v naših pregledih, je dosegla svojevrsten rekord kot še nobena druga naših pisateljev. To je namreč edina od knjig pisateljev naše politične emigracije, ki so bile izdane v Sloveniji, da je doživela **drugo izdajo.** Knjig, ki so jih ponatisnili v osamosvojeni Sloveniji, je že kar nekaj, ravno tako tudi takih, ki jih v prvo direktno izdajajo v Sloveniji, ker je lažje in ker imajo večje število odjemalcev.

O nastanku te knjige pisec sam pravi: „Zato sem se odločil, da napišem spomine na svoja mladostna doživljanja, predvsem iz obdobja med drugo svetovno vojno, bolje povedano, med revolucijo na Slovenskem, v katero sem se zapletel in se je udeležil že kot petnajstletni pubertetni, spočetka na protifašistični in nato, skoraj hkrati, na protikomunistični strani. Zavedam se morebitne sodbje, da so taki spomini na doživljanja neizkušnega in od višjih, uradnih in odločujočih forumov oddaljenega dečka popolnoma nepomembni, skoraj sad nezrelosti, vendar se tudi zavedam, da sem tisto dobo doživljal z odprtimi očmi ter sem videl, slišal in občutil mnoge stvari, o katerih še nihče ni pisal.“

„Avtorju gre priznanje za zanimivo popisovanje vojnih dogodkov, pri čemer bralcem odkriva marsikatero nadrobnost, ki sicer doslej ni bila znana. Predvsem pa je hvalevredno dejstvo, da tudi ravnanje svojega tabora obravnava s kritično distanco, neredko se mu postavljajo neprijetna vprašanja, zbuja dvomi...“, je napisal v uvodu v knjigo zgodovinar Boris Mlakar.

Na vsak način je ta Eiletzeva knjiga doživela velik odmev. O prvi izdaji so pisali že veliko. Za drugo izdajo je avtor popravil le nekaj nebitnih podatkov. O tej drugi pa naj navedem le nekaj stavkov iz poročila in kritike, ki

jo je napisal Matevž Kos v Delu pred mesecem z naslovom Prispevek k poglavju o spravi.

„Tisto, kar najbolj prispeva k verodostojnosti Eiletzevega pisanja, sta njegova nepretencioznost in nekakšna umirjenost, bodisi ko gre za avtobiografsko pričevanje strani bodisi ko presoja ravnanje te ali one politične strani.“

Zgodba, ki jo pripoveduje Eiletz, je grobo povedano zgodba domobranskega poraženca iz slovenske državljanske vojne. Ravno zato je lahko osvobajajoča: med drugim namreč načinja predsodke in samozaverovanost zmagovalcev.

S tem, da odkritosrčno poroča tudi o svoji lastni negotovosti in dvomih o marsikaterih izmed usodnih odločitev, svoje življenjske usode ne predstavlja kot edino pravo, ampak jo izrisuje kot pričevanje o najrazličnejših možnostih.... To pa spet ne pomeni, da Eiletz, oborožen z današnjo vednostjo in izkušnjami, svoje nekdanje odločitve kakorkoli obžaluje ali se jim celo odpoveduje. Nasprotno. Opozarja le, da so bile, vsaj v njegovem primeru, prej posledica stiske, naraščajočega prepričanja mladeniča, da je treba kot odgovor na revolucionarni teror pač nekaj storiti...

Učinek Eiletzevega pisanja, pa naj se z njegovo izbiro strinjamo ali ji odločno nasprotujemo, je ravno zato - močna beseda na tem mestu nemara ni odveč - katarzičen“.

Franc Sodja Meditacije

Pri Mohorjevi v Celju je letos spomladi izšel dopolnjen ponatis pesniške zbirke **Franca Sodje** iz Kanade z naslovom **Meditacije.**

Knjiga je prvokrat izšla v Buenos Airesu leta 1966. V to novo prvo izdaj v Sloveniji je Sodja dodal še

poetične komentarje k risbam Franceta Goršeta, kot so izšli v knjigi Križev pot 1963. Izdaja ponatiskuje tudi uvodno besedo Alojzija Geržiniča.

To so meditativne pesmi lazarista, pesnika in pisatelja, ki je po vojni emigriral v Kanado. Za mnoge bralce v Sloveniji bo pričujoča zbirka odkritje - ne le po svojih pesniških učinkih, marveč tudi kot svojevrsten dokument naše prebičane dobe: V knjižni obliki je Sodjevo besedilo že izšlo leta 1963 v Kanadi pod psevdonomom Branko Bohinc. Tam so bile reproducirane Goršetove plastike križevega pota, medtem ko so v tej izdaji uporabili Goršetove risbe.

O Sodji piše tudi v Književnih listih v Delu 22. julija literarna zgodovinarica Helga Glušič.

Pravi: „Franc Sodja je bil obsojen 1946 na pet let zapor (nekemu duhovniku je pomagal pobegniti v tujino). Potem ko je odšel v tujino (najprej v Kanado, nato 1966 v Argentino) je svoje mučne zaporniške izkušnje zapisal v knjigi Pred vrati pekla (1961) in z izpovedno prozo Pisma mrtvemu bratu 1987. Izdal je tudi vrsto drugih knjig.“

V svojih pesniških besedilih je predvsem oblikovalec melodičnega verza in izpovedovalec čustvenih sanj, barvite in dinamične lepote bohinske narave in vsevračne ljubezni, ki jo povezuje z osebnim doživljanjem religioznih simbolov.

Zbirka vsebuje šest ciklov, med katerimi z neposredno osebnim izpovednostjo izstopata cikla Spomini in Misli z motivi svetlega otroštva in zrelih spoznanj o povezanosti lepote s trpljenjem, pogoste motive rastlinja in barvito osvetljenih razpoloženi pesnik prepleta z močnimi čustvenimi stanji, v katerih je vedno kal bolečine, hrepenjenja in nepresegljivi občutek samote.

Sodjeva poezija niha med izrazjem čustvene občutljivosti in trdne zavesti, upornosti in odločnosti, močne obvladanosti, s čimer njegova poezija doseže dinamičnost v povezovanju dveh ravni doživljanja sveta; od nemirnega samotnega iskanja prehaja v globoko umirjenje v zavetju religioznega čustva.“

NOVICE IZ SLOVENIJE

KORUPCIJA V SLOVENIJI

Nevladna organizacija Transparency International je v svojem letnem poročilu zapisala, da je korupcija problem, ki bi mu morali posvetiti več pozornosti. Medtem ko Rusija in nekatere države srednje in vzhodne Evrope, med njimi tudi Slovenija, napredujejo pri boju s korupcijo, se je drugod po svetu povečala. Slovenija je pristala na 27. mestu, kar je celo višje kot članici Evropske zveze Italija in Grčija. (Argentina je zasedla 70. mesto).

DOBRO OHRANJENE IZKOPANINE

Arheološka izkopavanja na najdišču iz rimskih časov na trasi bodoče avtoceste pri ankaranskem križišču na Bivju so se končala. Arheologi so med izkopavanji, ki so jih začeli 18. marca, nepričakovano našli na izjemno in kakovostno ohranjeno najdišče vile rustike iz obdobja prvega stoletja pred Kristusom do začetka petega stoletja. Pričakujejo, da bo ministrstvo za kulturo v naslednjih tednih obsežno najdišče razglasilo za kulturni spomenik državnega pomena.

ČEZ TISOČ BANKOMATOV

Od leta 1988, ko je bil v Sloveniji postavljen prvi bankomat, je njihovo število vsako leto večje. Trenutno jih na ozemlju Slovenije deluje 1072, za poslovanje z njimi pa so domače banke izdale več kot 1,5 milijona bančnih kartic.

PO SVETU

ETA BREZ POLITIČNEGA KRITJA

Poslanci spodnjega doma španskega parlamenta so se z veliko večino izrekli za popolno prepoved stranke Batasuna, političnega krila baskovske teroristične organizacije ETA. Preiskovalni sodnik Baltasar Garzón pa je ukazal enostransko prepoved Batasune za tri leta, ker je sestavni del ETA in se ravna po njenih ukazih. Baskovska policija je zato na silo izpraznila urade stranke v Vitoriji in Bilbau. Posredovanje je potekalo v napetem ozračju, saj je morala policija med akcijo v Bilbau razgnati približno sto privržencev stranke Batasuna. Pri tem je bil ranjen en človek. Španska policija je že poprej zaprla več uradov stranke, med drugim v

Pamploni, kjer je bil glavni sedež. Zato je Batasuna (Enotnost) svoj sedež preselila v mesto Bayonne na jugozahodu Francije. Kot je stranka zapisala na svoji spletni strani, bo sedež Batasune odslej nosil naslov stalnega prebivališča strankinega poslanca v Evropskem parlamentu Kolda Gorostiaga v francoskem Bayonu.

Do neredov je prišlo tudi v pristaniškem mestu Tolosa v bližini San Sebastiana, pa tudi v San Sebastianu. Sicer je policija pred poslopjem sodišča v Tolosi deaktivirala eksplozivno napravo, ki naj bi jo domnevno postavili pripadniki baskovske separatistične organizacije ETA. To naj bi bila prva akcija organizacije ETA po prepovedi stranke Batasuna.

SLOVENC I IN ŠPORT

HRVAŠKI AS PRI OLIMPIJI

Kar se je šušljalo že dalj časa, je zdaj resničnost. Hrvaški nogometaš Robert Prosinečki je novi član Vege Olimpije, zeleno-beli dres pa bo nosil naslednji dve leti. Poleg njega je enoletno pogodbo z možnostjo podaljšanja še za eno leto podpisal tudi slovenski reprezentant Mladen Rudonja.

LOKOSTRELCI: SREBRO

Slovenski lokostrelci so na mladinskem svetovnem prvenstvu, ki poteka v češkem Nymburgu, v ekipnem tekmovanju kadetov (sestavljeno lok) osvojili srebrno kolajno. Aleksander Ošep, Aleksej Brovč in Andraž Kuret so že v kvalifikacijah dosegli nov evropski rekord, ki so ga v finalu še popravili in na koncu le za dva kroga zaostali za favoriziranimi Američani.

SPREMEMBE NA VRHU

Na prvih dveh mestih Mednarodne nogometne zveze (FIFA) sta še vedno Brazilija, aktualni svetovni prvaki, in Argentina, na tretje pa se je prebila Španija. Francija je nazadovala na četrto mesto, prvič doslej pa se je v elitno deseterico prebila reprezentanca ZDA, ki je deveta, medtem ko je Kolumbija izpadla in je zdaj 15. Slovenska izbrana vrsta je po zaslugi Hondurasa, ki je precej nazadovala, pridobila eno mesto, tako da se trenutno nahaja na 35. mestu.

USPEH MLADIH ROKOMETAŠEV

Slovenska rokometna reprezentanca je na mladinskem evropskem prvenstvu v poljskem Gdansku osvojila drugo mesto. V finalu je bila od varovancev selektorja Slavka Iveziča boljša domača reprezentanca, ki je zmagala z 29:25.

SLOVENIJA MOJA DEŽELA

Tabori

Taborsko gibanje, ki se je pod liberalnimi nemškimi vladami še kar svobodno razvijalo, je zamrlo pod vlado konservativnega grofa Hohenwarta. Najprej so tabore prepovedali zaradi francosko-pruske vojne, nato zaradi slovenskega in jugoslovanskega dnevnega reda, da „ne bi vzbujalo sovraštva med narodi“. Tako sta bila prepovedana tabora v Lescah na Gorenjskem in v Renčah na Primorskem, druge pa so sami prireditelji opustili, ker so uvideli, da bi jih oblast ne dovolila.

Zahteve o Zedinjeni Sloveniji so se s taborov prenesle v deželne zbornice (deželne parlamente). Leta 1859 so se te zahteve še stopnjevale. Postavljali so interpelacije, predlagali resolucije. Toda ker so bile te resolucije sestavljene od slovenskih političnih „prvakov“, ki so bili zelo previdni, jih tudi ljudstvo ni maralo, posebno pa še „mladoslovenci“, kot so se imenovali bolj odločni, predvsem pod vodstvom Franceta Levstika. Šele v letu

1870 so v kranjskem deželnem zboru, kjer so bili Slovenci v večini, zahtevali odkrito Zedinjeno Slovenijo in tudi sprejeli resolucijo v tem smislu.

Tudi slovensko ljudstvo se je na svoj način borilo za to idejo. V Sloveniji je bilo ustanovljeno nemško telovadno društvo Turnverein. Ko so leta 1869 Nemci zmagali v Ljubljani, so „turnerji“ priredili izzivalni izlet v Mengeš. Na povratku so jih pa na Ježici slovenski fantje strahovito pretepli. Naslednje leto so priredili izlet na Janče, kjer so jih spet kmetje pretepli, v Vevčah pa je prišlo prav do spopada. Turnerji so poklicali na pomoč policijo, ki je do smrti pobili nekega slovenskega fanta, vključili pa okoli 50 domačinov, od katerih so bili nekateri obsojeni na tri leta ječe. Odslej se turnerji niso več upali na deželo.

Proti taborskemu gibanju so Nemci skušali organizirati, zlasti na Štajerskem, svoja zborovanja, ki se jih pa razen nemško orientiranega meščanstva ni udeležil skoraj nihče.

PISALI SMO PRED 50 LETI

ACONCAGUA, OLTAR DEVETERIH ŽRTEV

Major argentinske vojske inž. Orlando M. Punzi je pred kratkim izdal knjigo o plezalskih podvigih na najvišji vrh Argentine z naslovom *Aconcagua, el altar de nueve sacrificios*.

V njej pisatelj opisuje vzpon slovenskega duhovnika Jožeta Kastelica.

Leto 1940. Link pripravlja - leta 1936 je že dosegel vrh - največjo ekspedicijo na vrh. Nad 50 jih je vseh skupaj. Na Puente de Inca nekateri že odstopijo. Na Plaza de Mulas se ustavijo. 24. februarja jih preseneti prihod slovenskega izseljenskega duhovnika Jožeta Kastelica, ki daruje naslednji dan mašo, prvo v tistih pustih planjavah 4000 m visoko.

Vzpon se nadaljuje. Prenočijo na višini 5800 m. 26. se Franko spusti v boj z vrhom in zmagaja.

Postavijo 29. nov bivač, na 6000 m in poskušajo z Linkom priti na vrh. Ne posreči se jim.

Pet dni pozneje, 5. marca, se jim v višini 6700 m pridruži Kastelic. Zadnja faza plezanja se začne opoldne 8. marca, toda šele ob 18.30 dosežejo 6850 m, kjer morajo prenočiti. Kastelic je dosegel zadnji, onemogel. Noč je neskončna.

Opoldne, ko se sonce končno prikaže izza oblakov, se prične borba z goro. Franke vodi, za njim stopa Kastelic, izčrpan, pada, se dvigne, se znova zgrudi, toda noče odnehati. Ob štirih popoldne skupina doseže vrh. Toda Kastelic manjka... z njim Schiller in Saez. Ob zatonu dneva se začno spuščati z vrha in na višini 6900 m naletijo na Kastelico, ki hoče še vedno priti na vrh: je kakor v prividih. Zaman ga skušajo odvrniti. „Sam hočem nadaljevati pot,“ odgovarja. In tam ostane, sam, sredi neme tihote gore.

Medtem se šest zmagovalcev vrne na Plaza de Mulas. Nastane grom in vihar. Sneži in morajo čakati dva dni z reševanjem. Dne 21. marca opoldan Link in Olano odideta na pomoč. Najdeta Schillerja in Saeza napol živa pri -40°C in ju rešita. Toda v višinah ni nobene znake o izgubljenem duhovniku.

ESLOVENIA, MI TIERRA

Desarrollo del protestantismo

El emperador Fernando dictó un decreto por el cual había que abortar el movimiento protestante. Si bien no tuvo mucha repercusión, el obispo de Ljubljana, Textor, sí le hizo caso y persiguió a los pastores protestantes. El máximo exponente, Primož Trubar, debió huir a Alemania. Allí continuó con la difusión de la nueva religión entre los eslovenos. Como no lo podía hacer personalmente se le ocurrió que sería bueno valerse de la palabra escrita. Como los eslovenos no contaban con libros debió ocuparse en primer lugar de la alfabetización. A fines del año 1550 editó dos libros: Abecedarium (Abecedario) bajo el pseudónimo de Peryatel vseh Slouencov (Amigo de todos los eslovenos) y Katechismus (Catecismo), para el que utilizó el nombre de Rodoljub Ilirski (Patriota ilirio). En los textos se dirige a todos los eslovenos. Este hecho, el prescindir de las divisiones en regiones, daba cuenta por primera vez de una cohesión en cuanto al lenguaje.

Estos libros fueron una herramienta muy útil en la difusión de la nueva religión entre los campesinos, mientras continuaba la labor de los pastores entre la gente de las ciudades.

El protestantismo floreció con el emperador Carlos. Como el mandatario necesitaba fijar nuevos impuestos con el fin de recaudar dinero para la lucha contra los turcos, debió pactar con los nobles. Les permitió designar a los pastores y fundar escuelas.

En Ljubljana había alrededor de 3000 adeptos al protestantismo. La mayoría de los nobles de Kranjska, de Štajerska y de Koroška abrazó la nueva religión. Entre los campesinos fueron pocos los que abandonaron la religión católica.

Trubar redactó el Orden eclesial con el que organizó públicamente su Iglesia. Los grupos tenían a sus superintendentes. Estos fueron Trubar, Krelj, Dalmatin y Felicijan Trubar (el hijo de Primož). En la región de Kranjska cumplían sus funciones 24 predicadores, 114 en Štajerska y 86 en Koroška. Tenían implementada la iniciación en la fe en las escuelas primarias. El estudio superior, en latín, se impartía en Ljubljana, en Celovec y en Gradec. Se empleaba como lengua coloquial el esloveno solamente en el primer año, el alemán, en los dos años siguientes y en los demás, solamente el latín.

Vse za ohranjanje...

Nad. s 1. str.

za nas vse enak zaklad, ki ga ne smete zavreči; je dota, ki je ne smete napraviti, temveč obogatiti se morate s slovenskim jezikom. Dobesedno mislim, ko pravim, „obogatiti“. Vsak jezik, tudi jezik najmanjšega naroda je vrednota, ki nam odpre dobod do duhovnih in kulturnih bogastev tega naroda. In tega bogastva ima slovenski narod toliko, da nas ni sram pred vsem angleško govorečim svetom. Torej učite, učite se slovensko prav zares.

To je bil vzornik in zavetnik naše šole. Naj njegov zgled vodi naše učitelje in učence in po njih pripelje našo šolo do bisernega jubileja. K temu nam Bog pomagaj!

nem duhovniku.

Od 12. do 14. marca majhne reševalne skupine preiskujejo kote in prepade, a brez uspeha. Sneg mete, šotor na višini 5800 m je prazen.

Kastelic se ne vrne nikdar več.

SLOVENSKI ODER V ARGENTINI

priredi v soboto, 20. septembra in v nedeljo, 21. septembra v cerkveni dvorani v Ciudadeli veseloigro **CVRČEK ZA PEČJO**

v režiji Jožeta Urha

Ker je število vstopnic zelo omejeno, se odločite pravočasno. Kupite jih v predprodaji na Alvarado 850, Ramos Mejía

Svobodna Slovenija, št. 33; 4. septembra 1952

SVOBODNA SLOVENIJA / ESLOVENIA LIBRE

Fundador: MILOŠ STARE / Director: Valentín B. Debeljak / Proprietario: Asociación Civil Eslovenia Unida / Presidente: Antonio Mizerit / Redacción y Administración: RAMON L. FALCON 4158 - C1407GSR BUENOS AIRES - ARGENTINA / Telefax: (54-11) 4636-0841/2421 / 4674-5125 / e-mail: esloveniau@sinectis.com.ar / debeljak@netizen.com.ar

Glavni urednik: Tine Debeljak ml. / Za Društvo Zedinjena Slovenija: Tone Mizerit / V tej številki so sodelovali še: Gregor Batagelj, Miriam Jereb Batagelj, Metka Mizerit, Pavlina Dobovšek, Katica Kovač Dimnik, KA, Lučka Oblak. - STA, Demokracija.

Naročnina Svobodne Slovenije: za Argentino \$ 70, pri pošiljanju po pošti pa \$ 95 (za člane ZS poseben popust); obmejne države Argentine 110 USA dol.; ostale države Amerike 125 USA dol.; ostale države po svetu 135 USA dol.; vse za pošiljanje z letalsko pošto. Z navadno pošto 85 USA dol. za vse države.

Čeke: v Argentini na ime „Eslovenia Libre“, v inozemstvu (bančne čeke, ne osebnne) na ime „Antonio Mizerit“. Oblikovanje in tisk: TALLERES GRÁFICOS VILKO S.R.L. / Estados Unidos 425 - C1101AAI Buenos Aires Argentina - Tel.: 4362-7215 - Fax: 4307-1953 - E-mail: vilko@ciudad.com.ar

Correo Argentino Suc. 7
 FRANQUEO PAGADO
 Cuenta Nº 7211
 R. Nac. de la Propiedad
 Intelectual Nº 881153

MALI OGLASI

TURIZEM
 Bungali v Bariločah. - Bungali ILIRSKA nudijo 3-sobna stanovanja z vso opremo, vse leto po odlični ceni. Tel. 02944-441814. E-mail: ilirska@bariloche.com.ar

Letalske karte, rezervacija hotelov, najem avtomobilov in izleti po svetu H. Yrigoyen 2742 - San Justo Tel. 4441-1264 / 1265

ADVOKATI
DOBOVŠEK & asociados - odvjetniki. Zapuščinske zadeve. Somellera 5507, (1439) Buenos Aires. Tel/Fax: 4602-7386. E-mail: jdbovsek@perseus.com.ar
 dr. Marjana Poznič - Odvjetnica - Uradna prevajalka za slovenski jezik Lavalle 1290, pis. 402 - Tel. 4382-1148 - 15-4088-5844-mpoznic@stanet.com.ar

dr. Franc Knavs, dr. Bernard Knavs, dr. Veronika Knavs - odvjetniki - ponedeljek, torek, petek od 16. do 20. - Tucumán 1455 - 9. nadst. "E" - Capital - Tel. in faks: 4374-7991 in 4476-0320.
 dr. Lilijana Kožar, odvjetnica; Av. Corrientes 1250, 5º F, Capital. Torek in četrtek od 16. do 19. Tel.: 4382-9216

FOTOGRAF
 Marko Vombergar - FOTO PREMIUM - Arieta 490 B1753AOJ Villa Luzuriaga - Tel.: 4650-9040 - Dom: 4659-2060 - http://www.foto.com.ar
GOSPODARSTVO
 Zavarovanja M. in H. Loboda - Azcuénaga 77 - B1704FOA Ramos Mejía - Bs. As. - Tel./Fax: 4656-3653

ALI SI VEDEL ZA ANKETO? OBIŠČI
www.sdo-sfz.com.ar

OBVESTILA

SOBOTA, 7. septembra:
 Dan zveze slovenskih mater in žena ob 18. uri v Slovenski hiši.
NEDELJA, 8. septembra:
 Mladinski dan v Našem domu v San Justo
SOBOTA, 14. septembra:
 Redni pouk Srednješolskega tečaja ob 15. v Slov. hiši.
NEDELJA, 15. septembra:
 Obletnica Slomškovega doma in Mladinski dan v Ramos Mejiji
SOBOTA, 21. septembra:
 Proslava šolskih otrok na čast Antonu Martinu Slomšku, v Slovenski hiši.
NEDELJA, 22. septembra:
 Mladinski dan v Slovenski vasi.
SOBOTA, 28. septembra:
 Spevoigra "Kokošja balada" na Pristavi ob 20. uri.
 Redni pouk Srednješolskega tečaja ob 15. v Slov. hiši.
NEDELJA, 29. septembra:
 Srečanje mladcev in mladenk.
SOBOTA, 5. oktobra:
 Redni pouk Srednješolskega tečaja ob 15. v Slov. hiši.
NEDELJA, 13. oktobra:
 Slovenski dan in 46. obletnica v Našem domu v San Justo.
SOBOTA, 19. oktobra:
 Redni pouk Srednješolskega tečaja ob 15. v Slov. hiši.
SOBOTA, 26. oktobra:
 Večer slovenskega nogometa v Našem domu v San Justo.

ZA SMEH

Žena: „Prav bi bilo, da bi praznovala srebrno poroko!“
 Mož: „Ali ne bi mogla počakati še pet let, da bi praznovala tridesetletno vojno?“
 Učitelj: „Osa te je pičila. Kam pa?“
 Mihec: „Ne morem povedati.“
 Učitelj: „Potem pa sedi!“
 Učenec: „Ne morem.“
 Žena: „Danes ne boš rekel, da je juha slaba!“
 Mož: „Juha je prvovrstna, a žlica ni dobra.“

Pred izidom je

podporni bon - „Rifa“ ZEDINJENE SLOVENIJE

Hočete vedeti, kaj boste lahko zadeli?

- dobitek: 10 dni bivanja v Počitniškem domu dr. Rudolfa Hanželiča v kordobskih gorah;
- dobitek: umetniška slika priznane slovenske umetnice;
- dobitek: vezan Zgodovinski Zbornik Zedinjene Slovenije;
- dobitek: broširan Zgodovinski Zbornik Zedinjene Slovenije;
- dobitek: naročnina Svobodne Slovenije za eno leto;
- in 7. dobitek: na izbiro tri knjige iz založbe Zedinjene Slovenije;
- do 10. dobitek: na izbiro ena knjiga iz založbe Zedinjene Slovenije.

Vsak od njih samo za pet pesov.

Od prihodnjega tedna dalje!

36. dan

Zveze slovenskih mater in žena

v soboto 7. septembra ob 18. uri v Slovenski hiši z mašo in pestrim programom.

Vsi prisrčno vabljeni!

VALUTNI TEČAJ V SLOVENIJI

3. septembra 2002

1 EURO 227,54SIT

1 U\$S dolar 231,92SIT

ZAHVALE

Odbor in stanovalci Rožmanovega doma se toplo zahvaljujejo dobrotnikom: Vera in Janez Šušteršič sta darovala 100.- pesov v spomin na pokojna Franca Fajfarja in Marjana Pfeiferja. - V spomin padlim domobrancem iz Dobriča je Janez Starič daroval 100 dolarjev. - V spomin na moža Franca Fajfarja je žena Tina darovala 100 pesov. - Profesor Nace Francič pa je daroval 50 pesov v spomin na rajno Mileno Potočar in 50 pesov v spomin na rajnega Franca Fajfarja.

Navedenim darovalcem Bog plačaj!

Zveza Slovenskih mater in žena se toplo zahvaljuje dijakom letošnje skupine RAST XXXI, ki so darovali 400.- pesov v dobrodelni sklad.

Po razgovoru Marjana Lobode z Rudijem Kolarčem v ZDA so bivši „sovaščani“ v taborišču Spittal poslali v dobrodelni sklad Zveze slovenskih mater in žena vsoto 9.600.- ameriških dolarjev za najbolj potrebne. Imena darovalcev in vsote v ameriških dolarjih so: Peter in Sue Osenar 5.000.-; Rudi in Vika Kolarič 1.000.-, dr. Valentin Meršol 500.-, dr. Matej in Pepca Roesmann 500.-, Neimenovana 500.-, Peter Kolarič 300.-, Tony Kolarič 250.-, Tom in Sonja Kolarič 250.-, Tim in Rezka Kosem 250.-, Felix in Micka Mavec 250.-, Vicky Kolarič Brown 200.-, Marjan in Mira Kosem 100.-, Albert in Pavla Mavec 100.-, Matija in Breda Lončar 100.-, Andrej Remec 100.-, Tone in Martina Stepec 100.-, Polda Schutte 100.-.

Vsem Bog povrni!

Preljubi praznik prišel si, kak' se te veselim!
 A. M. Slomšek

41. obletnica Slomškovega doma in 32. mladinski dan

Nedelja, 15. septembra

08.00: začetek tekmovanj
 11.15: dviganje zastav in sv. maša
 13.00: kosilo
 18.30: kulturni program. Slavnostni govornik: arh. Jure Vombergar nato prosta zabava.

Vsi prisrčno vabljeni!

SDO-SFZ / NAŠ DOM SAN JUSTO

41. MLADINSKI DAN

Nedelja, 8. septembra 2002

KREDITNA ZADRUGA SLOGA in MUTUAL SLOGA

Glavna pisarna: uradne ure od ponedeljka do petka od 15. do 19. ure.

Bmé. Mitre 97 - Ramos Mejia - Tel.: 4656-6565

Sporazum o meji...

Nad. s 1. str.

meji, je po mnenju odbora neizpodbitno na slovenskem ozemlju.

Uprava okrožnega zapora v Pulju so obisk pri Jošku Jorasu dovolili le njegovim prijateljem in znancem in sicer 1. septembra za 60 minut.

Jorasa je tedaj lahko obiskal njegov odvetnik Daniel Starman, a ne v vlogi zagovornika, temveč kot prijatelj, saj ni na seznamu hrvaških odvetnikov. Kot je po obisku povedal, je Joras še vedno psihično močan, a izmučen. Ker gladovno stavka, je shujšal za osem kilogramov, težko naj bi že tudi vstajal in govoril. Kljub temu se jima je uspelo pogovoriti o ponudbi slovenske vlade, da bi Jorasu plačala denarno kazen. Joras je pri tem jasno in precizno povedal ter podpisal ustrezno izjavo, da s hvaležnostjo odklanja ponujeno pomoč. Ta namreč ne more pomagati, saj ne gre zanj osebno, ampak za ugled in verodostojnost Slovenije ter celovitost Piranskega zaliva, za katero se zavzema kot občinski svetnik.

Strel ostaja v formi

Potem, ko je že kazalo, da bo utrujenost zahtevala daljši počitek, je Martin Strel presenetil celotno ekipo. Po trdni prespani noči in zajtrku je nadaljeval plavanje in skočil v mogočni Mississippi ob načrtovani uri. Zaostanek pri plavanju je Strel že premestil in sedaj plava po načrtu.

Do kosila je preplaval 21 milj, popoldne pa se je Mehiškemu zalivu približal še za nadaljnjih 19 milj. Tako je zvečer zaključil plavanje po 64 kilometrih. Dan je bil precej vroč, plavanje so oteževali še gost rečni promet in praktično stoječa voda.

Strel je zatrdil, da se počuti dobro. „Seveda je vsesplošna utrujenost še kako prisotna. A dokler lahko preplavam 40 milj na dan, ste lahko prepričani, da bom Slovenijo in cel svet 7. septembra pozdravil v New Orleansu z novim svetovnim rekordom,“ je še zatrdil.

Ekipo pričakuje, da bo Strel vsak dan ponovno premagal med 50 in 70 kilometrov in da bo došel 7. septembra na cilj.

Te dni se nahaja v okolici mesta Baton Rouge, glavnega mesta zvezne države Louisiane in ima še kakih 300 km do izliva Missisippija.

Pojavila pa se je nova nevarnost. V vodi je čedalje več aligatorjev, pa tudi kač, znak da se bliža karibskemu morju.

ZAPIRANJE RUDNIKOV

Pred dobrimi šestimi leti je slovenska vlada sprejela program zapiranja rudnikov Zagorje, Senovo in Kanižarica, pri čemer naj bi z deli zaključili do leta 2000. Zapiralna dela dotlej niso bila končana, še največ zapiralnih del pa bo treba dokončati na Senovem. V njem so rudarili dobri dve stoletji, dokončno pa bi jih zaprli leta 2004. Zamuda, do katere prihaja pri zapiranju, seveda povzroča med krajani Senovega veliko nejevolje, posebej še, ker niso opravljena obsežna dela na površini oziroma sanirana

nevarna območja nad nekdanjimi rudniškimi obzorji.

NAJ-DIREKTORICA

Ameriška turistična revija Travel Agent je Darjo Gačnik, direktorico Slovenskega turističnega urada za ZDA in Kanado s sedežem v New Yorku, uvrstila na seznam najuspešnejših žensk v ameriškem turizmu v letu 2001. Revija, ki je v ZDA obvezno branje za vse, ki se ukvarjajo s turizmom, je med množico direktoric turističnih organizacij in podjetij že sedmo leto zapored izbrala okrog 100 žensk. Gačnikovo so izbrali turistični časnikarji revije in uredniki.

ZADNJE NOVICE

V ponedeljek, 2. septembra, so se incidenti ponovili. Sedem hrvaških ribiških ladij, ki niso lovile ribe, so obkrožile štiri slovenske barke na istem mestu kot preje, samo to pot so jih zmerjale, jim trgale mreže in jim grozile. Slovenski in hrvaški policijski čolni so ribiče sicer spremljali, a niso intervenirali.